

Törökország

Utolsó frissítés dátuma: 2021.01.08.

Fertőzöttség állapota

Fertőzések száma: 2021. január 8-i állapot:

- megbetegedések száma: **2.296.102***;
- elhunytak összesen: **22.264**;
- gyógyultak száma: **2.172.251***;
- intenzív ellátásra szorul: **3.201** fő.

Törökországban eddig 25.681.213 tesztet végeztek. A pandémiás helyzetre vonatkozó adatokat a Török Egészségügyi Minisztérium alapvetően egy központi COVID tájékoztató oldalon kommunikálja, valamint az egészségügyi miniszter Twitter oldalán szokta megosztani. November 25-től külön jelzik az aszimptomatikus esetek számát.

** A hivatalosan közzétett adatokban december 10-11-én nagyságrendi ugrás következett be (mintegy +1.200.000 fő a megbetegedések, illetve ugyanennyi a gyógyultak között), melyet a közzétett napi számok nem támasztanak alá, a növekményre hivatalos magyarázat nincs, új számítási metódust nem hoztak nyilvánosságra. Az általunk megadott adatok már az így korrigált értékek.*

Járványhelyzet állapota

Törökországban továbbra is magas a bizonyítottan koronavírussal fertőzöttek, az aktív esetek és az elhunytak száma. Törökország jelenleg is a **7.** helyen áll az ismert megbetegedések számát tekintve (<https://www.worldometers.info/coronavirus/>).

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

Lakossági korlátozások

Törökország mind a 81 tartományában általános szabály, hogy valamennyi nyilvános helyen **folyamatosan kötelező a maszk viselése**. A török hatóságok szigorúan ellenőrzik, a szabálysértőket bírsággal sújtják.

A pandémiás helyzetre tekintettel 2020. december 1-től határozatlan időre újabb, az egész országra érvényes korlátozó intézkedéseket vezettek be:

- Kijárási tilalom van érvényben hétköznapokon 21:00-05:00 között, hétvégén pénteken 21:00-tól hétfő 05:00-ig. (A kijárási tilalom alól mentesülők körét a török Belügyminisztérium rendeletben szabályozta – a rendelkezések nem érintik a turista célból Törökországban tartózkodó külföldi állampolgárokat. Ugyancsak mentesülnek a kijárási korlátozás alól a repülőtér és lakhelyük/szálláshelyük között legrövidebb útvonalon utazók, amennyiben utazásukat érvényes repülőjeggyel/beszálló kártyával tudják igazolni.)
- A 20 év alattiak és 65 év felettiak nem vehetik igénybe a tömegközlekedési eszközöket.

- Az óvodák és gyermekmegőrzők zárva tartanak, az oktatási intézményekben szünetel a személyes oktatás.
- A vendéglátóipari egységek kizárólag rendelésre és elvitelre dolgoznak – kivételt képeznek a szállodák éttermei és a főutak menti pihenőhelyeken található éttermek/büfék, melyek továbbra is korlátozás nélkül működnek.
- Esküvőn, temetésen maximum 30 fő vehet részt.
- A török Belügyminisztérium rendelete értelmében a mozik 2021. március 1-ig zárva maradnak.

Utazási tanácsok:

2020. december 29. óta a Törökországba **légi úton** belépni kívánó, 6 éves, vagy annál idősebb utasok 72 óránál nem régebbi negatív SARS-COV-2 PCR tesztet kötelesek bemutatni. Ennek hiányában az utazót nem engedik felszállni már a Törökországba induló járatra sem. Ugyanez érvényes a törökországi repülőtereken keresztül tranzitálni szándékozó utasokra is. Az intézkedés várhatóan 2021. március 1-ig marad érvényben.

2020. december 29-től felfüggesztették a légi járatokat Nagy-Britannia, Dánia, Dél-Afrika és Törökország között, ez alól lényegében csak a repatriáló, illetve mentési célú különjáratok képeznek kivételt. Azon 6 éves, vagy annál idősebb utasok, akik a tervezett törökországi belépésüket megelőző 10 napban az érintett 3 ország valamelyikében jártak, kizárólag 72 óránál nem régebbi negatív SARS-COV-2 PCR teszt birtokában szállhatnak fel a járatokra, **majd az általuk megadott törökországi szálláshelyen kötelesek karanténba vonulni**, amelynek során a hetedik napon a török Egészségügyi Minisztérium PCR-tesztnek veti alá az utazót.

2020. december 30-tól a tengeri/közúti határátkelőn belépni szándékozók 72 óránál nem régebbi negatív PCR tesztet kötelesek bemutatni. Ennek hiányában az általuk megadott törökországi szálláshelyen kötelesek karanténba vonulni, amelynek során a hetedik napon a török Egészségügyi Minisztérium PCR-tesztnek veti alá az utazót. Az intézkedés várhatóan 2021. március 1-ig marad érvényben. A korlátozások alól mentességet élveznek a nemzetközi személy- és teherszállításban részt vevő személyek – így a kamionsofőrök.

Védőoltás

Az előzetes tervekhez képest csaknem háromhetes késéssel, 2020. december 30-án érkezett meg a kínai SINOVAQ oltóanyag első (3 millió dózisból álló) szállítmánya Törökországba. Az Ankara és Peking közötti megállapodás értelmében március végéig további ötvenmillió adag oltóanyagot szállítanak le Kínából Törökország részére. A kínai készítmény vészhelyzeti használatának engedélyezését követően – előreláthatólag január közepétől – megkezdődik a tömeges oltás, első fázisban mintegy 9 millió fő, alapvetően egészségügyi dolgozó és 65 év feletti személy beoltását tervezik.

A török kormányzat – a kínai mellett – további 4,5 millió adagot kötött le a Pfizer-BioNTech vakcinából is, amelynek teljes leszállítására az előzetes megállapodás szerint március végéig fog sor kerülni. Ankara tárgyalásokat folytat a különböző – a BioNTech és az oroszok által kifejlesztett – vakcinák esetleges törökországi gyártásáról is.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

A hazai ipar védelme érdekében Törökország egyes termékekre kiegészítő, 1,9 és 30% között mozgó vámot vetett ki. A termékek körét tovább bővítve jelenleg mintegy 5.000 tétel szerepel a listán. **A kiegészítő vámok – a szeptember 24-i módosítás értelmében – 2020. december 31-ig voltak érvényben, de ez az EU országait, mint származási országokat nem érinti. A kivetett vámok meghosszabbítása ügyében januárban várható döntés.**

Nagy-Britannia tekintetében fontos kitétel, a szabadkereskedelmi egyezmény 2020. december 29-i megkötésével a szigetországból érkező termékek esetében nem alkalmazzák a kiegészítő vámot.

Nagy Britannián és az EU országain kívül, a szóban forgó vámok alól az alábbi államok is mentesülnek: az Európai Szabadkereskedelmi Megállapodás országai, Izrael, Észak-Macedónia, Bosznia-Hercegovina, Marokkó, Palesztina, Tunézia, Egyiptom, Grúzia, Albánia, Chile, Szerbia, Montenegró, Koszovó, Mauritius, Moldova, Feröer-szigetek, Dél-Korea, Malajzia és Szingapúr.

Logisztika és szállítmányozás állapota

- Június 1-ével fokozatosan megkezdődött a belföldi, június 15-ével pedig a nemzetközi repülőjáratok újraindítása is, igaz, egyelőre csak alacsonyabb gyakorisággal és korlátozott célállomásokra.
- A szárazföldi határátkelőhelyek csaknem mindegyikét megnyitották a személyforgalom számára is, kivételt az Iránnal közös szárazföldi határátkelőhelyek jelentenek, azokon továbbra is csak teherforgalom engedélyezett.

A Kereskedelmi Minisztérium tájékoztatása szerint a törökországi határátkelőhelyek közül a bolgár határon található Kapikulei átkelő bonyolította le a legnagyobb forgalmat, ahol éves szinten összesen 700.000 kamion áthaladását regisztrálták. A török hatóságok elkezdték a határátkelőhelyek regisztrációs rendszerének frissítését, ami előreláthatólag meggyorsítja majd a határátlépést országszerte. A tervek szerint az új rendszert 2021-ben véglegesítik majd. Ezzel együtt, a török és más, európai szakértők véleménye szerint a határátlépés gördülékenyebbé tételéhez a bolgár hatóságok hozzájárulása is szükséges lesz.

Európai és magyar vonatkozásban kiemelendő, hogy 2020 decemberében Magyarország a török tranzitengedélyek tekintetében a korábbi, éves 36 ezres kvótát 2021-től 110 ezerre emelte.

Az ország délkeleti viszonylatában, a török-iraki határon az illetékes miniszterek tárgyalásának eredményeként 2021-ben valószínűleg új határátkelő nyílik majd (Ovaköy). A török várakozások szerint az új határátkelő révén az Irakba irányuló török export akár 25-50%-kal is növekedhet.

Gazdasági kilátások

A török líra december folyamán stabilizálódni látszik. Nem függetlenül a Központi Bank kamatemelésének középtávú hatásától, a líra 2020. év végére az euróval szemben mintegy 10%-ot erősödött. Egy euróért így az évé végén 9 líra körüli összeget, míg a dollárért 7,3 lírát fizettek.

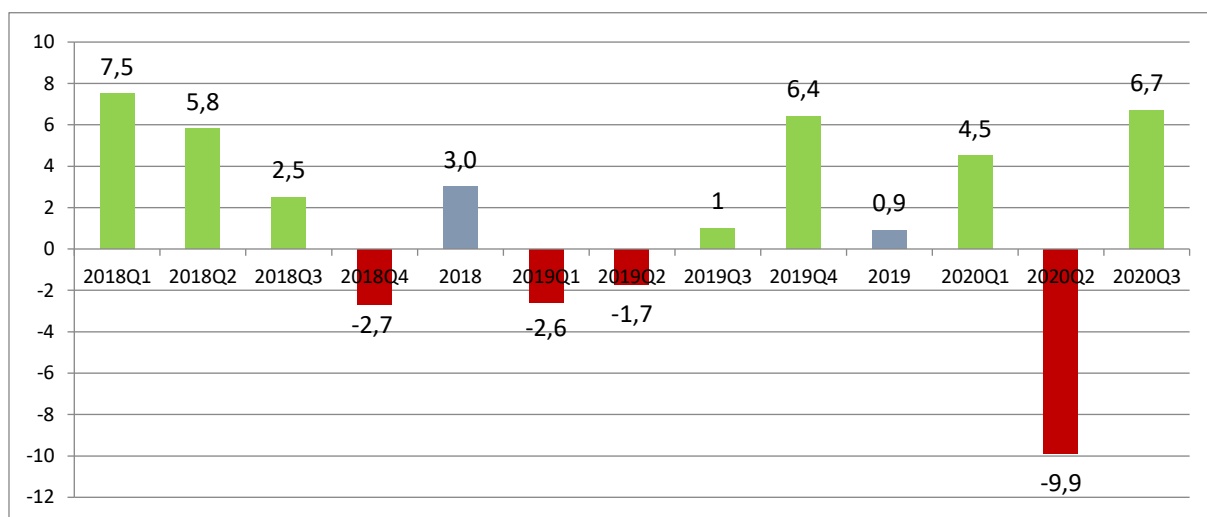
	2020. december 4.	2020. december 11.	2020. december 18.	2020. December 25.	2021. január 4.
1 Euro = ... török líra	9,2988	9,6241	9,4230	9,2037	9.0382
1 USD = ... török líra	7,7975	7,9349	7,6898	7,5517	7.3602

A török líra euróval és dollárral szembeni értékének alakulása (2020. december 4. – 2021. január 4.)

Gazdasági mutatók és folyamatok:

A 2020. decemberi hivatalos infláció 14,6% volt. Ugyanakkor a fogyasztói árak – különösen az élelmiszereké és a szolgáltatásoké, valamint az utazási költségek – nagyobb mértékben, 19 és 29%-os arányban emelkedtek.

Ami a GDP alakulását illeti, a hivatalos kommunikáció szerint a török gazdaság a harmadik negyedévben – a járvány második hullámával együtt is – 6,7%-os növekedést mutatott. (Az első negyedévben ez a mutató 4,5%, a második negyedévben -9,9% volt.) Egyelőre tovább tartja magát az általános vélekedés, hogy Ankara 2020-ban is tartani tudja a növekedést (0,3%).

A török GDP negyedéves és éves alakulása 2018 és 2020 között

A török export 2020 novemberében, éves összevetésben 0,95%-os visszaesést könyvelhetett el. A 16,1 milliárd dolláros export mellett az import 16%-os növekedést mutatva elérte a 21,2 milliárd dollárt.

Az államháztartási hiány 2019 első tíz hónapjához képest jelentősen növekedett. Míg a tavalyi évben októberig 10,3 milliárd euró hiány keletkezett, addig ez a szám idén 14,9 milliárd euróra emelkedett.

December hónapban mind az import, mind pedig az export tekintetében Németország volt Törökország legfontosabb partnere. Berlint a sorban nem sokkal lemaradva követte az Egyesült Királyság, Irak, az USA és Olaszország. A Törökországba irányuló importban Németországot Kína, Oroszország és Svájc követte.

A török árukereskedelem 2020 első 11 hónapjában export tekintetében 151,6 milliárd dollárra, import tekintetében pedig 197 milliárd dollárra rúgott.

Kiemelt ágazatok helyzete

A júniusi várakozásokhoz képest – a járvány második hullámának hatására – az export ismét lelassult. A ruházati és autóiipari termékek előállításának, valamint a vegyipar termelésének év végéig várható mértékét az érdekelt piaci szereplők kénytelenek voltak revízió alá vonni. A vegyipari termékek esetében 2020 év végéig várhatóan 15%-os visszaesés következik be az előző évi mutatókhoz képest. Ez pedig azt jelenti, hogy a szektor exportteljesítménye év végéig jó esetben éri majd csak el a 20 milliárd dollárt. Az autóiipar területén elsősorban az európai értékesítés miatt várható majd rövidtávon visszaesés. A tavalyi, mintegy 30 milliárd dolláros török autóiipari export idén szinte bizonyosan nem ismétlődik meg. Az év első tíz hónapjában a szektor 20,1 milliárd dolláros eredményt produkált, ami mintegy 16%-os visszaesést jelent a 2019-es év januártól októberig tartó időszakához képest. A szektor számára ugyanakkor bizakodásra ad okot, hogy a Ford révén (Ford E-Transit) hamarosan megkezdődhet az első, teljes egészében Törökországban készülő elektromos autó gyártása. Decemberi fejlemény, hogy a Volkswagen ugyanakkor – a korábbi tervekkel ellentétben – nem tervezi tovább bővíteni törökországi beruházásait. A szakértők várakozása szerint az évente 2 millió elektromos jármű gyártási kapacitással rendelkező Törökország 2021-ben az akkumulátor előállítás területén is igyekezni fog minél több befektetőt az országba csábítani. A török ruházati termékek külföldi értékesítése tavaly 17,7 milliárd dollárt tett ki. 2020 első tíz hónapjában ez a mutató 14 milliárd dollár. A turisztikai szektor továbbra is nehéz helyzetben van. 2020 harmadik negyedévében a turizmus 4 milliárd dolláros teljesítménye mintegy 71%-os visszaesést jelent a tavalyi, hasonló időszakban realizált bevételekhez képest. A bevételek mintegy $\frac{3}{4}$ -e származik a külföldi vendégéjszakákból, amiknek a száma a nyár óta emelkedően van (szeptemberben már 2,2 millió külföldi turista látogatott Törökországba. A külföldiek legnagyobb részét az oroszok (30%), a britek (12%), valamint az ukránok (11%) és bolgárok (10,5%) mellett a németek (5,6%) tették ki.

2020. első 11 hónapjában összesen 12,03 millió turista érkezett Törökországba, ami a turisztikai minisztérium számításai szerint majdnem 72%-os visszaesést jelent 2019-hez képest. Az éves szinten mintegy 2,5 milliárd dolláros forgalmat produkáló egészségturizmus ugyanakkor relatív kis, 20%-os veszteséget könyvelt el 2020-ban.

Tőkeáramlások

A közvetlen befektetések (FDI) területén 2003 óta Törökország 165 milliárd dollárnyi tőkét tudott az országba vonzani. A szóban forgó összeg egyharmadát pedig három ország, az USA, Nagy-Britannia és Hollandia adta. A befektetés döntő többsége Európából érkezik. Az Öböl-országok – főleg az Egyesült Arab Emírátságok és Katar – együttes befektetései az elmúlt 18 évben a teljes befektetések töredékét, 11,4 milliárd tettek ki.

A befektetés-öszöntözés 2020 első 11 hónapjában 2019 hasonló időszakához képest 30%-os növekedést mutatott.

Foglalkoztatás

A szeptember 10-én nyilvánosságra hozott 13,4% százalékos munkanélküliségi ráta a tavalyi év hasonló időszakához képest 0,4%-os növekedést mutat. A 15 évesek és annál idősebbek esetében a statisztika 2019-hez viszonyítva 152 ezres emelkedést mutat, ami így jelenleg 4,1 millió munkanélkülit takar. Ezeket a számokat azonban kellő forráskritikával kell kezelni, hiszen az elbocsátási moratórium miatt a valóban munka nélkül maradtak jó eséllyel még nem jelennek meg a kimutatásokban.

KKV-k helyzete

Egy a közelmúltban elvégzett felmérés szerint a különféle típusú vállalkozások közül a legsúlyosabban érintettek közé tartoznak a kis és fiatal cégek; valamint a szállás, a szállítás és a raktározás, illetve az oktatás ágazataiban működő vállalkozások. A kormány munkaidő és a bérek csökkentését támogató politikájával számos esetben segítette a vállalkozások talpon maradását. A júniusban megszűnő korlátozások után a vállalkozások kétharmada újból aktivizálódott, ami lassú javulást eredményezett a KKV szektorban.

Gazdasági válságkezelő intézkedések

Az elbocsátási moratórium további két hónappal meghosszabbításra került, ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a munkavállalók papíron 2021. március 18-ig továbbra is védelem alatt állnak.

A kávézók, éttermek novemberben már csak kiszállításra, illetve elvitelre vehetnek fel rendelést. A színházak és esküvői termek bezártak.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

Utazási tanácsok: A közúti és a légi közlekedés Törökország nagyvárosai között lényegében helyreállt. Magyarország és Törökország közötti menetrendszerinti repülőjáratok azonban még csak korlátozott mértékben és továbbra is igen bizonytalan rendben közlekednek. A THY Isztambul és Budapest között továbbra is a járatok elindítását tervezi, ám az indulási időpontok általában csak az utazás előtt mindössze egy héttel kerülnek meghirdetésre. A Pegasus Légitársaság november elején határozatlan időre felfüggesztette a két ország közötti járatait. Ezért a megfelelő tájékozódás érdekében a tervezett utazás előtt is célszerű gyakrabban felkeresni a légitársaságok honlapját.

A járatok alakulására hatással van a magyar beutazási szabályok változása is, miután a 2020. szeptember 1-jétől érvényes magyar szabályozás Törökországot (is) a vörös kategóriába sorolta. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy magyar állampolgárok Törökországból történő hazatérésekor kötelező egészségügyi vizsgálatot, illetve karantént ír elő, míg a nem magyar állampolgárok számára alapesetben megtiltja a belépést Magyarország területére.

A Törökországba való belépés új szabályozásának értelmében 2020. december 25-től a légiúton, december 30-tól a szárazföldi és víziúton érkezők kötelesek 72 óránál nem régebbi negatív PCR tesztet bemutatni.